

Jadwiga
Drożdż

Polskie firmy spożywcze na rankingowej Liście 2000

Na Liście 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów publikowanej na łamach dziennika Rzeczpospolita z 28 października 2014 r. uplasowało się 221 producentów żywności, napojów i wyrobów tytoniowych; wśród nich było 66 debiutantów. Firmy spożywcze stanowiły 11,1% przedsiębiorstw notowanych w tym rankingu, tj. o 0,3 pkt% mniej niż w rankingu poprzedniej edycji, ale zwiększył się (o ok. 0,25 pkt%) ich udział w przychodach, do 7,25%. Tradycyjnie największy udział w przychodach ze sprzedaży miały notowane firmy handlowe (32,4%) i przemysłu paliwowego (10,8%), a przemysłu spożywczego były na trzeciej pozycji. W ciągu ostatnich dziesięciu lat umocniła się pozycja przedsiębiorstw handlowych i paliwowych notowanych na Liście, a zmalał m.in. udział firm przemysłu spożywczego (o 0,65 pkt%).

W ostatniej edycji rankingu wyróżniono firmy w kategorii Orły Eksportu, Marka Polskiej Gospodarki i Dobra Firma. Tytuł Orła Eksportu przyznawano za tempo rozwoju eksportu, ale nie otrzymał go żaden producent żywności, choć osiem firm spożywczych było w grupie trzydziestu pięciu firm o największej dynamice eksportu. Markę Polskiej Gospodarki przyznawano firmom oceniając wzrost eksportu w trzech kolejnych latach, jego wielkość i udział w sprzedaży. Tytuł ten otrzymała jedna firma spożywcza (Krajowa Spółka Cukrowa SA Toruń), a cztery inne firmy były nominowane. Dobra Firma to taka, która może poszczycić się harmonijnym, stabilnym i szybkim rozwojem. Wśród laureatów tej nagrody były dwie firmy spożywcze (Nordzucker Polska SA Opalenica i Wawel SA Kraków), a następne dwie były nominowane.

Przychody ze sprzedaży firm spożywczych notowanych na ostatniej Liście 2000 wyniosły 134,6 mld zł i były o 3,6% mniejsze niż przed rokiem. W 29 firmach spożywczych lub grupach kapitałowych roczne przychody ze sprzedaży przekroczyły 1 mld zł, wobec 31 firm w roku poprzednim oraz w dwóch przedsiębiorstwach wielobranżowych. Zwiększyły się przychody ze sprzedaży połowy branż (rybnej, mleczarskiej, młynarskiej, ziemniaczanej, napojów bezalkoholowych, cukrowniczej, piekarskiej, piwowarskiej i tytoniowej) reprezentowanych przez firmy z Listy 2000. Producenci żywności, napojów i wyrobów tytoniowych, którzy uplasowali się na Liście 2000, stanowili 8,8% podmiotów sektora, które złożyły sprawozdania finansowe F-01/I-01. Większy był ich udział w sprzedaży, gdyż wyniósł on ok. 58%, ale był o 4,1 pkt% mniejszy niż przed rokiem. Zyski notowanych firm spożywczych stanowiły połowę wyniku finansowego całego przemysłu spożywczego, wobec ponad 60% w roku poprzednim, ale co dziesiąta firma spożywcza z Listy miała ujemny wynik finansowy.

Na Liście 2000 reprezentowane były wszystkie branże przemysłu spożywczego, z wyjątkiem producentów skrobi. Najliczniej reprezentowany był sektor mięsny (47 firmy i grupy kapitałowe), mleczarski (38), zbożowy (18), owocowo-warzywny (17), cukierniczy, paszowy i koncentratów spożywczych (po 12), rybny (9), spirytusowy (7) oraz prze-

STRESZCZENIE:

Producenci żywności, napojów alkoholowych i bezalkoholowych oraz wyrobów tytoniowych stanowili ponad 11% podmiotów z Listy 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów, a ich udział w przychodach notowanych firm wyniósł ok. 7,25%. Wystąpili na niej reprezentanci prawie wszystkich branż przemysłu spożywczego. Ich udział w obrotach poszczególnych sektorów często przekraczał 50%, z wyjątkiem branży piekarskiej,

napojów bezalkoholowych, owocowo-warzywny i rybnej.

W tegorocznym rankingu zmniejszyła się zarówno liczba firm spożywczych (o 2,6%) notowanych na Liście 2000 polskich przedsiębiorstw, jak i suma ich przychodów ze sprzedaży (o 3,4%). Sytuacja ekonomiczno-finansowa większości firm spożywczych notowanych na Liście 2000 była dobra i bezpieczna, podobnie jak w całym przemyśle spożywczym.

SUMMARY:

Producers of food, beverages and tobacco products accounted for more than 11% of all subjects in the List of 2000 Polish enterprises and exporters. Their share in the revenues of the listed companies amounted approximately to 7.25%. The list included representatives from almost all sectors of the food industry. Their participation in turnover of particular sectors often exceeded 50%, with the exception of the bakery, soft drinks, fish, fruit and vegetable industry.

In this year's ranking there was a decrease of the number of food companies (2.6%) listed on the List of 2000 Polish companies, as well as of the sum of their total sales revenues (by 3.4%). Economic and financial situation of most food companies listed on the List of 2000 was good and safe just as in the whole food industry.

TITLE:

Polish Food Enterprises on the Ranking List of 2000

twórstwa herbaty i kawy (6). Liczba firm pozostałych branż z tej Listy nie była duża, ale ich udział w rynku był wysoki, z wyjątkiem przemysłu piekarskiego i produkcji lodów¹.

Najwyższą pozycję na Liście 2000 spośród spożywczych firm i grup kapitałowych mieli producenci pasz (Cargill sp. z o.o.), mięsa i przetworów (GK Animex), mleka (SM Mlekoop i SM Mlekovita GK) oraz piwa (GK Żywiec SA i GK Kompania Piwowarska SA). Zbliżone przychody ze sprzedaży osiągnęły także przedsiębiorstwa wielobranżowe Unilever i nieco mniejsze Grupa Maspex.

PRODUKCJA I PRZETWÓRSTWO mięsa

Najliczniej reprezentowanym działem przetwórstwa spożywczego na Liście 2000 był przemysł mięsny. W rankingu tym uplasowało się 47 firm mięsnych (o sześć mniej niż w poprzednim), wśród których 18 debiutowało². Łączna ich sprzedaż była również niższa (o 7,4%) i stanowiła 48,7% obrotów przedsiębiorstw całego sektora mięsnego. Trochę mniejszy był udział wyniku finansowego notowanych firm w zysku

¹ W tabelach wymieniono tylko największych producentów danej branży uwzględnionych w rankingu 2013 r.

² W tegorocznym rankingu zabrakło największej firmy drobiarskiej – Cedrob SA Ciechanów.

SŁOWA KLUCZOWE:

przemysł spożywczy,
sytuacja ekonomiczno-
finansowa

KEY WORDS:

food industry, economic
and financial perfor-
mance

netto wypracowanym przez branżę i wyniósł 41,8%. Roczna sprzedaż wyniosła od 120 mln do nieco ponad 4 mld zł, a w sześcioro w nich przekroczyła 1 mld zł. Większość firm mięsnych z Listy to te same co w poprzednich edycjach tylko zamienione miejscami, a pozycję lidera i wicelidera od wielu lat zajmują te same grupy kapitałowe. Kontrolują one ok. 12% rynku, a obroty dziesięciu największych producentów mięsa i przetworów mięsnych stanowią ok. 1/3 sprzedaży całej branży. Kolejna dziesiątka przedsiębiorstw to następne 8% sprzedaży branży mięsnej.

W ponad połowie firm mięsnych z Listy nastąpił wzrost przychodów i przekraczał on dynamikę cen zbytu mięsa oraz jego przetworów, co oznacza także realny wzrost sprzedaży wynikający ze wzrostu wielkości sprzedaży lub zmian asortymentu sprzedawanych produktów. Spadek sprzedaży tylko w pojedynczych firmach był bardziej znaczący, gdyż obroty tych przedsiębiorstw zmalały o ponad 10%.

Ponad połowa firm (27 z 47) charakteryzowała się wysokim (ponad 10%) wskaźnikiem rentowności kapitału własnego (ROE), który w 25 firmach przekraczał średnią dla branży (12%), a tylko w trzech firmach był ujemny. Zyski z kapitału własnego wielu firm mięsnych były kilka razy większe od korzyści osiąganych z inwestycji w lokaty lub obligacje skarbowe.

W przedsiębiorstwach mięsnych notowanych na Liście 2000 zainwestowano ok. 1/4 środków przeznaczonych na zakup majątku trwałego w całej branży, a największą aktywnością inwestycyjną charakteryzował się wicelider (GK Sokołów) i czwarta co do wielkości GK Farmutil. Roczne ich wydatki na inwestycje to ok. 16% nakładów inwestycyjnych całej branży mięsnej (po 8% każda firma).

W rankingu eksporterów uplasowały się dwa podmioty sektora mięsnego (Sokołów SA GK i ZDM Superdrop Karczew), w których eksport stanowił odpowiednio 1/4 i 1/2 sprzedaży, wobec 1/5 średnio w branży. Firmy te zwiększyły swoją sprzedaż na rynkach zagranicznych odpowiednio o 25 i 35%. Jednocześnie grupy te były notowane w rankingu firm innowacyjnych, zajmując 41. i 42. pozycję – wystąpiły w tym rankingu jako jedyne firmy z przetwórstwa spożywczego.

PRZETWÓRSTWO MLEKA

Na Liście 2000 uplasowało się 38 przedsiębiorstw przemysłu mleczarskiego, wśród których siedem debiutowało. Wartość sprzedaży notowanych mleczarni przekroczyła 22 mld zł, co stanowiło prawie 74% obrotów całej branży, tj. o 1 pkt% więcej niż w poprzednim rankingu. Przychody ze sprzedaży notowanych firm mleczarskich wahały się od 120 mln do 3,5 mld zł, a w czterech z nich przekroczyły 1 mld zł. Łączna kwota wyniku finansowego netto notowanych firm wyniosła ponad 400 mln zł, co stanowiło 68% zysków całej branży mleczarskiej.

Prawie wszystkie firmy (z wyjątkiem dwóch) powiększyły swoje przychody ze sprzedaży, a w 27 podmiotach przyrost wartości obrotów był większy niż wzrost cen zbytu produktów mleczarskich, co oznacza realny wzrost sprzedaży. Obserwuje się wzrost liczby firm mleczarskich notowanych na liście i ich przychodów. W porównaniu z rankingiem sprzed pięciu lat, liczba tych firm wzrosła o 26%, a ich przychody o ponad 70%. Oznacza to postępującą koncentrację w tym przetwórstwie, o czym świadczy również duży udział pierwszych dziesięciu firm i grup kapitałowych w obrotach branży. Kontrolowały one prawie połowę rynku przetworów mleczarskich, a udział trzech pierwszych „graczy” wyniósł ok. 30%.

W połowie notowanych firm mleczarskich rentowność kapitału własnego była większa od średniej w branży, a tylko

w dwóch była ujemna, choć strata netto w tych przedsiębiorstwach nie była duża. W rankingu eksporterów uplasowało się aż dziewięć firm mleczarskich (SM Mlekovita GK Wysokie Mazowieckie, SM Mlepol Grajewo, OSM Łowicz, SM Spomlek Radzyń Podlaski, Hochland Polska sp. z o.o. Kaźmierz, Masmal Dairy sp. z o.o. Grudziądz, OSM Radomsko, OSM Piątница i Polindus sp. z o.o. Kraków), w których eksport wzrastał w tempie co najmniej 20% rocznie i stanowił co najmniej 1/4 sprzedaży, przy udziale ok. 14% średnio w branży.

Najwięksi producenci przetworów mlecznych, którzy byli notowani na Liście, ponieśli ponad połowę wartości nakładów inwestycyjnych całej branży. Szczególnie duże nakłady na modernizację i rozwój majątku trwałego poniósł wicelider tego rynku SM Mlekovita, a znaczące także SM Mlepol Grajewo i OSM Piątница.

PRZEMIAŁ ZBÓŻ i produkcja makaronu

Na Liście uplasowało się 18 producentów mąk, kasz, płatków i makaronu oraz przedsiębiorstwo wielobranżowe (Maspeks) produkujące m.in. takie przetwory zbożowe, jak płatki czy makaron. Wśród firm młynarskich siedem z nich debiutowało. Przychody notowanych firm tego przetwórstwa stanowiły prawie 58% obrotów sektora, tj. o 10 pkt% więcej niż w poprzednim rankingu. Ich obroty wahały się od 120 mln do 640 mln zł. Natomiast ich udział w wyniku finansowym branży był nieco większy i wyniósł ok. 64%, choć dwie z nich generowały stratę na poziomie netto.

Udział dziesięciu pierwszych firm młynarskich notowanych na Liście przekracza 40% obrotów sektora, a trzy pierwsze firmy kontrolowały ok. 1/5 rynku przetworów zbożowych. Ich obroty przekraczały 0,4 mld zł. Następne firmy miały sprzedaż o połowę niższą, ale w niektórych segmentach tego rynku pojedyncze przedsiębiorstwa kontrolują większość rynku danego produktu, np. Cereal Partners Toruń Pacific sp. z o.o. Toruń – płatki zbożowe.

W ponad połowie firm odnotowano znaczący wzrost sprzedaży, ale w 1/3 podmiotów obroty w 2013 r. obniżyły się o kilka punktów procentowych. Wysoka była średnia rentowność kapitału własnego, gdyż była prawie dwukrotnie większa od średniej w przemyśle młynarskim, a w niektórych firmach kilkakrotnie przekraczała poziom zyskowności obligacji skarbowych czy lokat bankowych.

W rankingu eksporterów uplasowała się tylko jedna firma zbożowa (Cereal Partners Poland Toruń Pacific sp. z o.o.), która na rynkach zagranicznych ulokowała ponad połowę swojej sprzedaży, przy zdecydowanie mniejszym udziale eksportu całej branży w wartości sprzedaży (ok. 15%).

PRZETWÓRSTWO OWOCÓW i warzyw

Wśród 2000 polskich przedsiębiorstw było 17 firm owocowo-warzywnych, z czego siedem to tegoroczni debiutanci. Łączna wartość sprzedaży firm notowanych stanowiła prawie 40% obrotów całej branży, tj. o 10 pkt% mniej niż w poprzedniej edycji tego rankingu. Sprzedaż producentów przetworów owocowo-warzywnych z Listy mieściła się w przedziale od 120 mln do 800 mln zł. Połowa notowanych podmiotów obniżyła swoją sprzedaż, a w pięciu z nich obroty zmalały o więcej niż 10%. Duży wzrost przychodów odnotowano tylko w trzech firmach, a w pozostałych przedsiębiorstwach wzrost sprzedaży był niewielki i wynikał ze wzrostu cen przetwórcy.

Przychody ze sprzedaży firm spożywczych notowanych na ostatniej Liście 2000 wyniosły 134,6 mld zł i były o 3,6% mniejsze niż przed rokiem.

Zyski notowanych firm spożywczych stanowiły połowę wyniku finansowego całego przemysłu spożywczego, wobec ponad 60% w roku poprzednim, ale co dziesiąta firma spożywcza z Listy miała ujemny wynik finansowy.

W ponad połowie firm mięsnych z Listy nastąpił wzrost przychodów i przekraczał on dynamikę cen zbytu mięsa oraz jego przetworów,

Łączna kwota wyniku finansowego netto notowanych firm wyniosła ponad 400 mln zł, co stanowiło 68% zysków całej branży mleczarskiej.

Tabela 1. Główne branże spożywcze reprezentowane na Liście 2000

Table 1. Main food industries represented on List 2000

Wyszczególnienie (pozycja w rankingu)	Przychody ze sprzedaży [mln zł]		Udział w obrotach branży [%]	ROE ^a
	2012 r.	2013 r.		
Produkcja i przetwórstwo mięsa^b	56 384	57 950	-	11,99
Firmy z Listy 2000, w tym:	30 466	28 204	48,7	11,20
Animex sp. z o.o. GK, Warszawa (76)	3 805	4 078	7,0	.
Sokołów SA GK, Sokołów Podlaski (105)	2 877	3 150	5,4	.
PINI Polonia sp. z o.o. Kutno (127)	2 032	2 716	4,7	41,07
ZRP Farmutil HS SA Śmitowo (157)	1 887	2 093	3,6	9,45
Polski Koncern Mięśny Duda SA GK, Warszawa (167)	2 104	1 904	3,3	6,61
Indykpol SA GK, Olsztyn (306)	987	1 006	1,7	1,30
Drosed SA, Siedlce (318)	883	951	1,6	.
ZPM JBB Import-Eksport, Łyse (397)	693	730	1,3	38,55
ZDM Superdrob SA GK Karczew (406)	514	707	1,2	12,17
ZPM Henryk Kania SA, Pszczyna (473)	391	606	1,0	9,99
Przetwórstwo mleka^b	26 511	29 824	-	8,25
Firmy z Listy 2000, w tym:	19 396	22 046	73,9	8,59
SM Mlepol, Grajewo (89)	3 210	3 545	11,9	5,56
SM Mlekovita GK, Wysokie Mazowieckie (94)	3 028	3 503	11,7	.
OSM Łowicz (200)	1 369	1 609	5,4	0,86
Danone sp. z o.o., Warszawa (225)	1 529	1 489	5,0	5,18
OSM Piątnica (356)	794	847	2,8	0,96
Polmlek SA Warszawa (364)	582	817	2,7	15,10
Lactalis sp. z o.o., Warszawa (396)	626	730	2,4	-5,22
Polindus sp. z o.o. GK Kraków (418)	556	696	2,3	8,30
SM Spomlek Radzyń Podlaski (449)	565	653	2,2	1,04
Hochland Polska sp. z o.o., Kaźmierz (465)	606	613	2,1	170,13
Bakoma SA Warszawa (544)	536	527	1,8	31,71
Przemiał zbóż i produkcja makaronu^b	6 302	7 614	-	10,23
Firmy z Listy 2000, w tym:	2 300	4 406	57,9	19,65
Cereal Partners Toruń Pacific sp. z o.o. (452)	640	642	8,4	57,18
Polskie Młyny SA Warszawa (568)	543	503	6,6	.
Intersnack Poland sp. z o.o. Słomniki (615)	427	468	6,1	-3,51
Lubella sp. z o.o., Lublin (800)	320 ^c	351	4,6	138,06
Przetwórstwo owoców i warzyw^b	13 453	13 528	-	6,72
Firmy z Listy 2000, w tym:	6 596	5 315	39,3	2,06
Hortex Holding SA, Warszawa (347)	737	809	6,0	.
Tymbark-MWS SA (498)	657	572	4,2	.
Ekoland sp. z o.o. Tychy (603)	495	478	3,5	20,77
Agros Nova Soki sp. z o.o., Warszawa (646)	210 ^c	450	3,3	21,03
HJ Heinz Polska SA Krobia (667)	547	433	3,2	-17,39
ZPOW Dawtona, Błonie (808)	328 ^c	348	2,6	12,46
Polski Ogród sp. z o.o. Warszawa (840)	314	331	2,4	-2,11
Bonduelle Polska SA Warszawa (899)	296	305	2,3	-12,13
Produkcja wyrobów cukierniczych	14 761	14 783	-	10,30
Firmy z Listy 2000, w tym:	9 835	8 127	55,0	10,30
Ferrero Polska sp. z o.o., Warszawa (114)	2 842	2 983	20,2	18,12
Wrigley Poland sp. z o.o., Poznań (293)	1 072 ^c	1 044	7,1	-19,36

Wyszczególnienie (pozycja w rankingu)	Przychody ze sprzedaży [mln zł]		Udział w obrotach branży [%]	ROE ^a
	2012 r.	2013 r.		
Colian SA GK, Opatówek (368)	634	808	5,5	4,01
Wawel SA Kraków (480)	556	596	4,0	21,62
Lotte Wedel sp. z o.o., Warszawa (522)	524 ^c	548	3,7	6,91
Barry Callebaut Manufacturing sp. z o.o. Łódź (553)	496	516	3,5	365,73
ZPC Mieszko SA GK Warszawa (586)	481	486	3,3	7,86
Grupa Maspex Wadowice (684)	398	421	2,8	55,93
ZPC Otmuchów SA GK (968)	315	280	1,9	1,24
Produkcja pasz^b	16 819	17 684	-	26,86
Firmy z Listy 2000, w tym:	12 730	11 678	66,0	21,68
Cargill sp. z o.o., Warszawa (71)	4 280	4 406	24,9	.
Mars Polska sp. z o.o. Sochaczew (186)	1 549	1 675	9,5	34,01
DE Heus sp. z o.o. Łęczycza (203)	1 606	1 592	9,0	17,60
Wytwórnia Pasz Wipasz SA, Wadag (219)	1 370	1 472	8,3	21,01
Dossche sp. z o.o., Kalisz (570)	492	502	2,8	6,62
Produkcja koncentratów spożywczych	11 530	11 806	-	15,08
Firmy z Listy 2000, w tym:	6 153	5 602	47,5	20,46
Nestle Polska SA, Warszawa (123)	2 797	2 762	23,4	.
Foodcare sp. z o.o. Zabierzów (533)	653	538	4,6	0,59
Dr Oetker Polska sp. z o.o., Gdańsk (589)	423	486	4,1	-3,03
PPH Prymat sp. z o.o., Jastrzębie Zdrój (844)	364	328	2,8	18,51
Goodmills Polska sp. z o.o., Poznań (989)	61	274	2,3	2,17
Bakalland SA GK, Warszawa (1019)	267	267	2,3	-5,14
Develey Polska sp. z o.o., Warszawa (1117)	212	242	2,0	18,13
Przemysł rybny^b	7 162	8 342	-	4,76
Firmy z Listy 2000, w tym:	3 132	3 243	38,9	9,33
Suempol sp. z o.o. Bielsk Podlaski (369)	532	802	9,6	6,19
Grall SA GK Wejherowo (391)	600	749	9,0	5,53
Espersen Polska sp. z o.o. Koszalin (737)	419	391	4,7	2,70
Frosta sp. z o.o. Bydgoszcz (780)	319	361	4,3	26,17
Royal Greenland Seadfood sp. z o.o. Koszalin (865)	283	318	3,8	-2,94

Objaśnienia: ^a Jest to wskaźnik, wyrażający poziom wyniku finansowego netto w procentach kapitału własnego. ^b Wyniki wszystkich firm danego sektora objętych sprawozdawczością finansową, ^c dane obliczone na podstawie wskaźnika dynamiki przychodów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Listy 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów publikowanej w Rzeczpospolitej z 28 października 2014 r. i 3 grudnia 2013 r. oraz niepublikowanych danych GUS.

W tegorocznym zestawieniu zabrakło lidera z lat poprzednich (Agros Nova sp. z o.o.), ale dziesięciu największych producentów notowanych na Liście kontroluje 1/3 rynku, a trzech największych osiągnęło prawie 14% sprzedaży sektora.

Trzech producentów przetworów owocowo-warzywnych nie ujawniło wyniku finansowego, ale suma zysków z pozostałych firm stanowiła tylko 1/10 wyniku finansowego całej branży, tj. czterokrotnie mniej niż wynosił udział w obrotach. Wysoką rentowność kapitału własnego zanotowano w ośmiu firmach – przekraczała ona wskaźnik ROE w całym przetwórstwie owoców i warzyw, a w pięciu firmach była ujemna. Średnia rentowność kapitału w grupie notowanych firm owocowo-warzywnych była trzykrotnie niższa od średniej w całej branży.

W rankingu eksporterów uplasowały się trzy firmy tego przetwórstwa (Real Siedlce, Grupa Rolnik Mikołów i Greek Trade sp. z o.o.

Kraków), których łączny udział w rynku szacuje się na ok. 5%. Na rynkach zagranicznych lokowały one ponad 1/10 swojej produkcji, przy udziale ok. 40% średnio w branży.

Tylko dwie z notowanych firm podały informacje dotyczące inwestowania, a łączna suma poniesionych przez nie nakładów inwestycyjnych stanowiła tylko nieco ponad 2% wartości inwestycji w całej branży.

PRODUKCJA WYROBÓW cukierniczych

Na Liście 2000 uplasowało się 12 producentów ciastek i słodczy, a wśród nich było trzech debiutantów. Sprzedaż notowanych firm wyniosła od 130 mln do prawie 3 mld zł, a obroty dwóch producentów przekroczyły 1 mld złotych. Suma przychodów notowanych firm cukierniczych stanowiła ok. 55% obrotów branży, ale ich udział w wyniku finansowym sektora był większy i wyniósł ponad 63%. W porównaniu z poprzednim rankingiem zmniejszyła się zarówno liczebność notowanych firm cukierniczych, jak i ich udział w obrotach branży, odpowiednio o 33% i o 10 pkt%. Branża ta charakteryzuje się wysokim stopniem koncentracji produkcji, gdyż dwóch największych jej producentów kontroluje prawie 1/3 rynku.

Dynamika przychodów notowanych firm nie była duża, gdyż większy przyrost produkcji sprzedanej odnotowano tylko w dwóch firmach (10-27%); średni przyrost na poziomie (5-7%) w trzech firmach, a w kolejnych czterech firmach wzrost sprzedaży był zbliżony do dynamiki cen zbytu tych produktów, natomiast w trzech następnych nastąpił spadek sprzedaży.

Rentowność kapitału własnego w notowanych firmach była zbliżona do średniej w branży, ale cztery firmy uzyskały bardzo wysoki wskaźnik ROE, a tylko jedna firma miała ujemny wynik finansowy.

Nakłady inwestycyjne notowanych firm cukierniczych stanowiły ok. 43% środków zainwestowanych w branżę. Największym inwestorem był lider tej branży, który powiększył swój majątek trwały o ok. 130 mln zł.

Producenci słodczy należą do grupy branż o wysokim udziale eksportu w produkcji sprzedanej (ok. 50%), dlatego aż pięć firm uplasowało się w rankingu eksporterów (Ferrero Polska, Colian SA GK Opatówek, Barry Callebaut Manufacturing sp. z o.o. Łódź, Wawel Kraków i ZPC Otmuchów). Największy udział eksportu w sprzedaży (ponad 70%) miała pierwsza z wymienionych firm, będąca liderem rynku wyrobów cukierniczych.

PRODUKCJA PASZ

Na Liście 2000 stosunkowo licznie była także reprezentowana branża paszowa. Ulokowało się na niej 12 producentów pasz (w tym jeden producent karmy dla zwierząt domowych), z czego cztery firmy debiutowały w tym roku. Wartość przychodów notowanych firm stanowiła ok. 2/3 obrotów branży paszowej, przy ich udziale w wyniku finansowym przemysłu paszowego na poziomie ok. 45%.

Przychody notowanych firm wyniosły od ok. 190 mln do 4,4 mld zł, a obroty czterech największych firm przekroczyły 1 mld zł i łącznie stanowiły ponad połowę sprzedaży całej branży paszowej.

Rentowność kapitału własnego firm paszowych notowanych na Liście była wysoka i kilkakrotnie przekraczała oprocentowanie lokat bankowych czy obligacji skarbowych, aczkolwiek była o kilka punktów procentowych mniejsza od średniej w branży. W trzech przedsiębiorstwach wskaźnik ROE przekraczał średni jego poziom w branży. Żadna

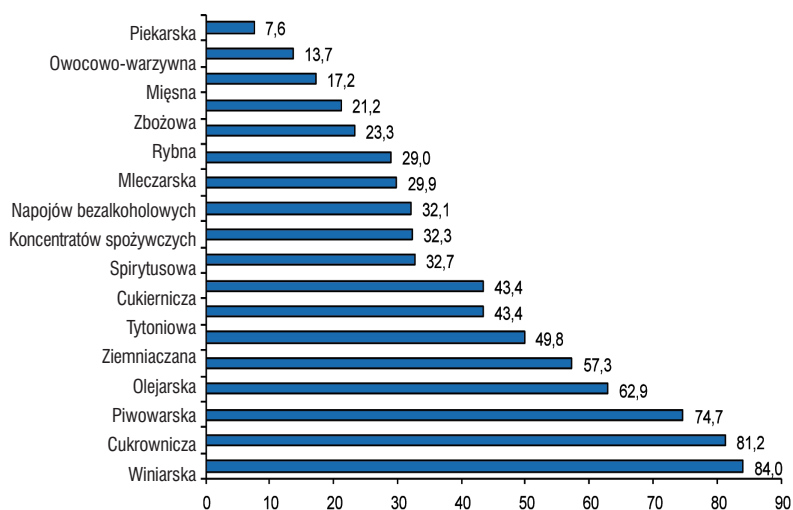
Tabela 2. Firmy pozostałych branż przemysłu spożywczego notowane na Liście 2000

Table 2. Companies of the food industry of other industries taken down on List 2000

Wyszczególnienie (pozycja w rankingu)	Przychody ze sprzedaży [mln zł]		Udział w obro- tach branży [%]	ROE
	2012	2013		
Przetwórstwo kawy i herbaty	2 822	2 890	-	20,74
Firmy z Listy 2000, w tym:	2 932	2 039	70,6	9,32
Tchibo Warszawa sp. z o.o. (420)	664	693	24,0	8,15
Instanta sp. z o.o. Żory (744)	343	389	13,5	.
Strauss Cafe Polska sp. z o.o. Tarnowo Podgórze (786)	382	357	12,4	33,36
Produkcja wyrobów spirytusowych	9 424	10 554	-	17,38
Firmy z Listy 2000, w tym:	6 419	4 960	47,0	24,63
Sobieski sp. z o.o. Warszawa (189)	1 735	1 672	15,8	0,60
Akwawit Polmos SA GK Wrocław (345)	810	869	8,2	.
Stock Polska sp. z o.o., Lublin (347)	899	866	8,2	54,28
Brown-Forman sp. z o.o., Warszawa (462)	572	618	5,9	12,87
Wyborowa SA Poznań (579)	492	491	4,7	.
Przemysł olejarski	6 194	6 232	-	9,04
Firmy z Listy 2000, w tym:	5 590	4 501	72,2	13,7
ZT Kruszwica SA GK (130)	2 725	2 669	42,8	14,52
Bioagra Oil SA Warszawa (466)	773 ^b	613	9,8	40,84
Best Oil sp. z o.o., Leszno (496)	166	575	9,2	55,64
Produkcja napojów bealkoholowych	6 813	6 884	-	0,77
Firmy z Listy 2000, w tym:	2 419	2 564	37,2	-1,03
Kofola-Hoop SA GK Warszawa (299)	1 023	1 016	14,8	-31,92
Żywiec Zdrój SA Węgierska Górka (429)	689	681	9,9	6,45
Nestle Waters SA, Warszawa (775)	377 ^b	364	5,3	-44,49
Sokpol sp. z o.o. GK Myszków (793)	392	355	5,2	.
Produkcja piwa	13 024	12 637	-	39,61
Firmy z Listy 2000, w tym:	9 317	10 249	81,0	35,97
Kompania Piwowarska SA, Poznań (86)	3 157	3 590	28,4	.
Grupa Żywiec SA GK (95)	3 566	3 503	27,7	85,33
Calsberg Polska sp. z o.o., Warszawa (149)	2 130	2 353	18,6	15,08
Produkcja wyrobów tytoniowych	12 006	11 835	-	6,29
Firmy z Listy 2000, w tym:	5 786	5 924	50,0	18,63
Philips Morris Polska SA, Kraków (144)	2 478	2 410	20,4	54,75
Imperial Tobacco Polska SA Tarnowo Podgórze (235)	1 451	1 372	11,6	5,21
JTI Polska sp. z o.o. Gostków Stary (239)	1 015	1 353	11,4	.
Imperial Tobacco Polska Manuf. SA, Radom (559)	571	511	4,3	3,23
Produkcja wina	1 178	1 053	-	10,97
Firmy z Listy 2000, w tym:	1 124	1 307	.	13,72
Ambra SA GK, Warszawa (692)	552	418	39,7	11,86
Bartex-Bartol sj. Nowy Tomyśl (927)	275	293	27,8	16,65
Produkcja cukru	7 366	6 199	-	21,00
Firmy z Listy 2000, w tym:	5 805	5 888	95,0	26,56
Krajowa Spółka Cukrowa SA, Toruń (146)	2 331	2 373	38,3	21,21
Südzucker SA Wrocław (199)	1 615	1 615	26,1	.
Nordzucker Polska SA Opalenica (292)	703	1 049	16,9	39,90
Pfeifer & Langen Gliniojeck SA (353)	1 156	852	13,7	31,80
Przetwórstwo ziemniaków	1 776	1 926	-	9,97
Firmy z Listy 2000, w tym:	1 132	1 230	63,8	9,47
Frito Lay Poland sp. z o.o. Grodzisk Maz. (523)	599	547	28,4	9,50
MCCain Poland sp. z o.o., Strzelin (908)	272	300	15,6	11,49
Produkcja lodów	1 168	1 173	-	17,11
Firmy z Listy 2000	344	316	26,9	14,18
Lodziami Firmowe sp. z o.o., Złotoryja (1479)	165	175	14,9	46,67
Produkcja pieczywa świeżego	7 162	7 808	-	26,35
Firmy z Listy 2000	414	590	7,6	21,37
ZP Oskroba sp. z o.o. Celestynów (975)	243	278	3,6	22,29
Przedsiębiorstwa wielobranżowe^a				
Grupa Unilever Polska SA Warszawa (98)	3 424	3 443	-	.
Grupa Maspex Wadowice (109)	2 913	3 087	-	.

Objaśnienia: ^a Przedsiębiorstwa wielobranżowe mają różnorodną ofertę towarową firma Maspex – wody, soki i makarony, wobec czego nie ma możliwości podziału wartości sprzedaży na poszczególne grupy towarowe, czy branże, ^b Dane obliczone na podstawie wskaźnika dynamiki przychodów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Listy 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów publikowanej w Rzeczpospolitej z 28 października 2014 r. i 3 grudnia 2013 r. oraz niepublikowanych danych GUS.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Listy 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów publikowanej w „Rzeczpospolitej” z 28 października 2014 r. oraz niepublikowanych danych GUS.

Rys. Udział trzech firm z Listy 2000 w przychodach ze sprzedaży danej branży w 2013 r. (dotyczy firm przemysłowych zatrudniających ponad dziewięć osób stalej załogi i objętych sprawozdawczością finansową)

Fig. Participation of three companies from the List 2000 in the sales revenue of the given industry in 2013 year (it is regarding industrial companies employing more than nine people of the permanent crew and included in the financial reporting)

z notowanych firm nie poniosła straty na poziomie netto, a w ponad połowie firm odnotowano wzrost przychodów przekraczający tempo zmiany cen produkcji sprzedanej tego działu.

W rankingu eksporterów uplasował się tylko jeden producent pasz (Wipasz SA, Wadąg), który 2/5 swojej sprzedaży lokował na rynkach zagranicznych.

PRODUKCJA KONCENTRATÓW spożywczych

Na Liście 2000 uplasowało się 12 producentów koncentratów spożywczych, z czego pięciu to debiutanci. Przychody notowanych firm wyniosły od 120 mln do 2,76 mld zł i stanowiły prawie połowę obrotów branży. Duży jest udział lidera tego rynku, który odnotował prawie 1/4 obrotów sektora, a udział dwóch następnych producentów to kolejne 10%. Prawie w połowie notowanych firm przychody w 2013 r. zwiększyły się, a większy ich spadek odnotowano tylko w trzech firmach.

Mniejszy był natomiast udział notowanych firm w wyniku finansowym branży, gdyż wyniósł on 36%. Rentowność kapitału własnego większości notowanych firm była wysoka i przekraczała wskaźnik ROE całej branży. Tylko dwie firmy miały ujemny wynik finansowy (na poziomie 3-5% kapitału własnego), a największą kwotę zysku po opodatkowaniu wypracował lider.

Tylko trzy firmy podały dane dotyczące poniesionych nakładów inwestycyjnych. Największą aktywnością inwestycyjną charakteryzował się lider tego rynku (Nestle Polska SA Warszawa), którego nakłady na zakup środków trwałych stanowiły ponad 20% wydatków poniesionych w branży. Firma ta była również notowana w rankingu eksporterów. Na rynkach zagranicznych lokowała ona ok. 15% swojej sprzedaży i charakteryzowała się wysoką dynamiką wzrostu eksportu (17,4% w 2013 r.), przy niewielkim spadku przychodów ze sprzedaży (o 1,3%).

Przychody firm –producentów koncentratów spożywczych wyniosły od 120 mln do 2,76 mld zł i stanowiły prawie połowę obrotów branży.

OD REDAKCJI:

Wykaz literatury przesłaliśmy zainteresowanym Czytelnikom e-mailem, faksem lub pocztą

PRZEMYSŁ RYBNY

Wśród 10 przedsiębiorstw branży rybnej z Listy 2000 trzy mniejsze zadebiutowały w tym roku, a pozostałe zajmują podobne pozycje jak w rankingu z poprzedniej edycji, choć ubiegłoroczny lider (Lisner sp. z o.o. Poznań) w ostatnim rankingu nie wystąpił. Łączna sprzedaż notowanych firm stanowiła prawie 40% obrotów całej branży, a udział trzech pierwszych podmiotów wyniósł ok. 23%.

Prawie wszystkie firmy rybne (z wyjątkiem dwóch) notowane na Liście charakteryzowały się dużym przyrostem sprzedaży, przekraczającym wzrost cen produkcji sprzedanej tego działu. Tylko jedno przedsiębiorstwo rybne z Listy nie miało zdolności wypracowania zysków; w trzech firmach rentowność kapitału własnego była wysoka, a w pozostałych nieco większa niż oprocentowanie lokat czy obligacji.

Przetwórstwo ryb jest działem przemysłu spożywczego o proeksportowej orientacji, w którym eksport stanowi ok. 63% sprzedaży, ale tylko jedno przedsiębiorstwo tego sektora (Frosta sp. z o.o. Bydgoszcz) uplasowało się w rankingu eksporterów. Jego sprzedaż na rynkach zagranicznych stanowiła ok. 70% obrotów, a jej tempo wzrostu w 2013 r. (16,8%) było większe niż dynamika przychodów ze sprzedaży (13,2%).

Informacje o inwestycjach podały tylko trzy firmy, a ich wydatki na zakup majątku trwałego stanowiły ok. 10% nakładów inwestycyjnych całego przetwórstwa ryb.

POZOSTAŁE BRANŻE przemysłu spożywczego

Pozostałe branże przemysłu spożywczego były mniej licznie reprezentowane na Liście 2000 polskich przedsiębiorstw, a niekiedy reprezentantami były tylko pojedyncze firmy. Jednak udział reprezentantów w obrotach branż często był wysoki, z wyjątkiem branży piekarskiej i produkcji lodów. W niektórych sektorach, takich jak produkcja cukru, piwa, tłuszczu roślinnych oraz w przetwórstwie herbaty i kawy, sprzedaż przedsiębiorstw z Listy obejmowała ponad 70% obrotów danego sektora. Ponad 60% sprzedaży miały firmy notowane na Liście z zakresu przetwórstwa ziemniaków, a około połowę obrotów branży stanowiła sprzedaż notowanych firm tytoniowych i spirytusowych. Mniejszy był natomiast udział w obrotach branży notowanych firm produkujących napoje bezalkoholowe i lody.

W porównaniu z poprzednim rankingiem zwiększyła się sprzedaż firm branży napojów bezalkoholowych, cukrowniczej, piwowarskiej, tytoniowej, winiarskiej, ziemniaczanej i piekarskiej, a zmalała przede wszystkim w przetwórstwie herbaty i kawy, spirytusowej i olejarskiej. Na Liście 2000 uplasowały się także przedsiębiorstwa wielobranżowe (Grupa Unilever Polska SA Warszawa oraz Grupa Maspex Wadowice) produkujące m.in. koncentraty spożywcze, makarony, soki i napoje, przetwory zbożowe oraz słodcyce, a ich przychody wyniosły odpowiednio 3,4 mld i 2,9 mld zł.

Udział trzech największych podmiotów w obrotach sektora wskazuje, że wysoki jest poziom konsolidacji branży cukrowniczej, piwowarskiej, olejarskiej i ziemniaczanej, a trochę mniejszy w przetwórstwie kawy i herbaty, tytoniowej, cukierniczej, spirytusowej i koncentratów spożywczych. Duże jest nadal rozdrobnienie w branży piekarskiej, owocowo-warzywniej, mięsnej, zbożowej, a także rybnej. ■

Mgr J. Drożdż – Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa